

Predmet C-672/23

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

13. studenoga 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Gerechtshof Amsterdam (Nizozemska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

19. rujna 2023.

Tužitelji i žalitelji:

Electricity & Water Authority of the Government of Bahrain

GCC Interconnection Authority

Kuwait Ministry of Electricity and Water

Oman Electricity Transmission Company SAOC

Tuženici i druge stranke u žalbenom postupku:

Prysmian Netherlands BV

Draka Holding BV

Prysmian Cavi e Sistemi Srl

Pirelli & C. SpA

Prysmian SpA

The Goldman Sachs Group Inc.

ANN BV

ABB Holdings BV

ABB AB

ABB Ltd

Nexans Nederland BV

Nexans Cabling Solutions BV

Nexans Participations SA

Nexans SA

Nexans France SAS

Predmet glavnog postupka

Žalba protiv presude Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu, Nizozemska), kojom se on proglasio nenadležnim za odlučivanje o tužbama protiv stranaka s poslovnim nastanom izvan Nizozemske u predmetu koji se odnosi na štetu nastalu zabranjenim sporazumom.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje članka 8. točke 1. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles I.a)

Prethodna pitanja

Pitanje 1.a.

Postoji li uska povezanost u smislu članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a između,

i. s jedne strane, tužbe protiv glavnog tuženika koji nije primatelj Komisijine odluke o zabranenom sporazumu, ali koji se, kao subjekt u pogledu kojeg se tvrdi da pripada poduzetniku u smislu prava tržišnog natjecanja Unije (u daljnjem tekstu: poduzetnik), smatra odgovornim u silaznoj liniji za utvrđenu povredu zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije, i,

ii. s druge strane, tužbe protiv

(A) sutuženika koji je primatelj te odluke, i/ili

(B) sutuženika koji nije primatelj odluke i u pogledu kojeg se tvrdi da kao pravni subjekt pripada poduzetniku koji se u odluci u javnopravnom smislu smatra

odgovornim za povredu zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije?

Je li pritom važno

(a) to što je glavni tuženik koji se smatra odgovornim u silaznoj liniji u razdoblju u kojem se provodio zabranjeni sporazum samo imao udjele i upravljao njima;

(b) u slučaju potvrđnog odgovora na pitanje 4.a, to što je glavni tuženik koji se smatra odgovornim u silaznoj liniji sudjelovao u proizvodnji, distribuciji, prodaji i/ili isporuci proizvoda koji su predmet zabranjenog sporazuma i/ili u pružanju usluga koje su predmet zabranjenog sporazuma;

(c) smatra li se sutuženik koji je primatelj odluke u toj odluci

i. stvarnim sudionikom zabranjenog sporazuma u smislu da je stvarno sudjelovao u utvrđenom sporazumu koji se protivi pravilima o tržišnom natjecanju (ili u više takvih sporazuma) i/ili u usklađenom djelovanju, ili

ii. pravnim subjektom koji pripada poduzetniku koji se u javnopravnom smislu smatra odgovornim za povredu zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije;

(d) to što je sutuženik koji nije primatelj odluke stvarno proizvodio, distribuirao, prodavao i/ili isporučivao proizvode koji su predmet zabranjenog sporazuma i/ili pružao usluge koje su predmet zabranjenog sporazuma;

(e) pripadaju li glavni tuženik i sutuženik istom poduzetniku;

(f) to što su tužitelji izravno ili neizravno kupovali proizvode od glavnog tuženika i/ili od sutuženika odnosno izravno ili neizravno od njih primali usluge?

Pitanje 1.b.

Je li za odgovor na pitanje 1.a relevantno to što je predvidivo da će dotični sutuženik biti tužen pred sudom nadležnim za glavnog tuženika? Ako je odgovor potvrđan: je li ta predvidivost zaseban kriterij prilikom primjene članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a? Postoji li ona u načelu s obzirom na presudu Sumal od 6. listopada 2021. (C-882/19, EU:C:2021:800)? Na koji način okolnosti navedene u pitanju 1.a (točke (a) do (f)) u ovom slučaju čine predvidivim to da će sutuženik biti tužen pred sudom nadležnim za glavnog tuženika?

Pitanje 2.

Treba li prilikom utvrđivanja nadležnosti uzeti u obzir i eventualno prihvaćanje tužbe protiv glavnog tuženika? Ako je odgovor potvrđan: je li za tu ocjenu dovoljno da se ne može unaprijed isključiti mogućnost prihvaćanja tužbe?

Pitanje 3.a.

Obuhvaća li pravo na naknadu štete u skladu s pravom Unije, koje svaka osoba ima na temelju utvrđene povrede zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije, pravo na isticanje štete nastale izvan EGP-a?

Pitanje 3.b.

Treba li odnosno je li moguće pretpostavku odlučujućeg utjecaja društava majki (kojima je izrečena novčana kazna) na gospodarsku djelatnost društava kćeri priznati u pravu tržišnog natjecanja („pretpostavka Akzo”) primijeniti u (građanskopravnim) predmetima koji se odnose na štetu nastalu zabranjenim sporazumom?

Pitanje 3.c.

Ispunjava li posredničko holding društvo, koje isključivo upravlja udjelima i ima ih, drugi kriterij iz presude Sumal (postojanje konkretne veze između obavljanja gospodarske djelatnosti i predmeta povrede za koju se društvo majka smatra odgovornim)?

Pitanje 4.a.

Mogu li prilikom primjene članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a različiti tuženici s poslovnim nastanom u istoj državi članici (zajedno) biti glavni tuženik?

Pitanje 4.b.

Određuje li se izravno i neposredno člankom 8. točkom 1. Uredbe Bruxelles I.a mjesno nadležni sud na način koji ima prednost pred nacionalnim pravom?

Pitanje 4.c.

U slučaju niječnog odgovora na pitanje 4.a, odnosno da samo jedan tuženik može biti glavni tuženik, i potvrdnog odgovora na pitanje 4.b, odnosno da se člankom 8. točkom 1. Uredbe Bruxelles I.a izravno određuje mjesno nadležni sud na način koji ima prednost pred nacionalnim pravom:

postoji li prilikom primjene članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a prostor za interno upućivanje sudu u domicilu tuženika u istoj državi članici?

Navedene odredbe prava Unije

Ugovor o funkcioniranju Europske unije (u daljnjem tekstu: UFEU), članak 101.

Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru (u daljnjem tekstu: Sporazum o EGP-u), članak 53.

Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, članak 4. stavak 1., članak 6. stavak 1., članak 7. točke 1. do 3., članak 8. točka 1. i članak 11. stavak 1. točka (b)

Navedene nacionalne odredbe

Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (Zakonik o građanskom postupku, u daljnjem tekstu: Rv), članak 107., članak 110. stavci 1. i 3., članak 209. i članak 612.

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Ovaj predmet odnosi se na utvrđivanje solidarne odgovornosti tuženikâ za štetu koja je nastala jedinstvenom i trajnom povredom zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije (članak 101. UFEU-a i članak 53. Sporazuma o EGP-u) i koja je utvrđena u Odluci Komisije C(2014) 2139 *final* od 2. travnja 2014., AT.39610 – energetske kabele (u daljnjem tekstu: Odluka). Predmet su Odluke najštetniji zabranjeni sporazum u području podzemnih i podmorskih energetskih kabela te dopunski proizvodi, radovi i usluge. Utvrđena povreda odnosi se na razdoblje od 18. veljače 1999. do 29. siječnja 2009. Sudionici zabranjenog sporazuma dogovarali su među ostalim cijene i dijelili projekte u okviru geografske podjele tržišta, i to unutar i izvan Unije odnosno EGP-a.
- 2 Tužitelji u ovom predmetu zajednički se nazivaju EWGB i drugi, a pojedinačno EWGB, GCC, KMEW i OETC. Tuženici se zajednički nazivaju Draka i drugi. Društvo ABB AB pravni je sljednik društva istog imena, koje se sad zove ABB Power Grinds Sweden AB; prvotni tuženik naziva se ABB AB (bivši). Prysmian Netherlands ima poslovni nastan u Delftu, Nizozemska, Draka Holding (u daljnjem tekstu: Draka) ima poslovni nastan u Amsterdamu, Nizozemska, ABB i ABB Holdings imaju poslovni nastan u Rotterdamu, Nizozemska, a Nexans Nederland i Nexans Cabling Solutions imaju poslovni nastan u Schiedamu, Nizozemska. Ostali tuženici imaju poslovni nastan izvan Nizozemske.
- 3 EWGB, KMEW i OETS nacionalna su komunalna poduzeća odgovorna za razvoj, rad i održavanje visokonaponskih mreža u Bahreinu odnosno Kuvajtu i Omanu. GCC je vlasnik i operator interkonekcijskog voda između nacionalnih elektroenergetskih sustava država članica Gulf Cooperation Councila (Ujedinjeni Arapski Emirati, Bahrein, Saudijska Arabija, Oman, Katar i Kuvajt).
- 4 EWGB i drugi zahtijevaju da se utvrdi da su Draka i drugi prema njima solidarno odgovorni na temelju delikta zbog njihova sudjelovanja u zabranjenom sporazumu. Osim toga, zahtijevaju da se društvu Draka i drugima naloži da solidarno plate naknadu štete, čiji iznos treba utvrditi u zasebnom naknadnom postupku. Riječ je o šteti nastaloj izvan EGP-a. EWGB i drugi ističu da su Draka i drugi za to odgovorni kao pravni subjekti koji pripadaju poduzetnicima u smislu

prava tržišnog natjecanja Unije koji su počinili povredu zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije utvrđenu u Odluci. U tom kontekstu podnijeli su tužbu protiv društava Draka i Prysmian Netherlands kao univerzalnih pravnih sljednika društava Prysmian Cable Holding B.V. i Prysmian Cables and Systems B.V.

- 5 U Odluci je utvrđeno da su Prysmian Cavi e Sistemi, ABB AB (bivši) i Nexans France sudjelovali u zabranjenom sporazumu. Prysmian SpA, Pirelli, Goldman Sachs, ABB Ltd. i Nexans SA u Odluci su se smatrali odgovornima u uzlaznoj liniji kao (neizravna) društva majke navedenih društava koja su sudjelovala u zabranjenom sporazumu. Nexans Participations nije primatelj Odluke, kao ni društva Prysmian Netherlands, Draka, ABB B.V., ABB Holdings, Nexans Nederland i Nexans Cabling Solutions, koja imaju poslovni nastan u Nizozemskoj. Svi ti tuženici iz Nizozemske izravna su ili neizravna društva kćeri u stopostotnom vlasništvu društava Prysmian Cavi e Sistemi, ABB Ltd ili Nexans S.A.
- 6 Prysmian Cavi e Sistemi društvo je kći u stopostotnom vlasništvu društva Prysmian SpA. Pirelli je do 29. srpnja 2005. bio glavni imatelj udjela grupe Prysmian; od tog datuma glavni je imatelj udjela Prysmian SpA. Goldman Sachs bio je od 29. srpnja 2005. do 28. siječnja 2009. neizravno društvo majka društva Prysmian SpA. U određenom dijelu razdoblja u kojem se provodio zabranjeni sporazum, odnosno od 27. listopada 1999. do 26. travnja 2006., Prysmian Cable Holding bio je (posredničko) holding društvo između svojeg društva majke Prysmian Cavi e Sistemi, u čijem je stopostotnom vlasništvu, i svojeg društva kćeri Prysmian Cables and Systems, koje je u njegovu stopostotnom vlasništvu. U razdoblju u kojem se provodio zabranjeni sporazum Prysmian Cables and Systems poslovao je u području proizvodnje, izvoza i distribucije kabela.
- 7 EWGB i drugi smatraju da Draka (kao pravni sljednik društva Prysmian Cable Holding) kao „poveznica” između svojeg društva majke Prysmian Cavi e Sistemi i svojeg društva kćeri Prysmian Cables and Systems (sada Prysmian Netherlands) ima odgovornost u silaznoj liniji. Prysmian Cables and Systems također ima odgovornost u silaznoj liniji jer je prodavao proizvode koji su predmet zabranjenog sporazuma.
- 8 ABB AB (bivši) bio je društvo kći društva ABB Ltd. ABB AB preuzeo je eventualnu odgovornost društva ABB AB (bivši) u pogledu tužbenog zahtjeva. ABB B.V. društvo je kći u stopostotnom vlasništvu društva ABB Holdings. ABB B.V. posluje u području prodaje i pomoćnih djelatnosti za projekte društva ABB u Beneluxu. ABB Holdings bio je holding društvo koje je imalo udjele u društvu ABB B.V. i upravljalo njima.
- 9 Nexans France je (neizravno) društvo kći društva Nexans SA, (glavnog) imatelja udjela grupe Nexans. Nexans Nederland društvo je kći u stopostotnom vlasništvu društva Nexans Participations. Poslovao je te i dalje posluje u području trgovine na veliko, među ostalim, kabelima i žicama. Nexans Cabling Solutions društvo je

kći u stopostotnom vlasništvu društva Nexans Nederland. Nudi, među ostalim, sustave i rješenja za mrežne kabele.

- 10 U pobijanoj presudi Rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu) proglasio se nenadležnim za odlučivanje o tužbama protiv tuženikâ s poslovnim nastanom izvan Nizozemske. Smatra se nadležnim samo za odlučivanje o tužbama protiv tuženikâ s poslovnim nastanom u Nizozemskoj. Naveo je, među ostalim, da se ne može pretpostaviti da su tužbe protiv tuženikâ s poslovnim nastanom u Nizozemskoj i tužbe protiv tuženikâ s poslovnim nastanom izvan Nizozemske tako usko povezane da je brže da o njima odlučuje isti sud kako bi se izbjegle međusobno proturječne sudske odluke. EWGB i drugi podnijeli su žalbu protiv te odluke.
- 11 U skladu s nizozemskim pravom sudska nenadležnost apsolutna je zapreka vođenju postupka i stoga se i u žalbenom postupku ispituje po službenoj dužnosti. Osim toga, prigovor međunarodne nenadležnosti Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu) istaknuli su i tuženici s poslovnim nastanom izvan Nizozemske u okviru incidentalnog zahtjeva. Argumenti stranaka zasad se odnose samo na nadležnost Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu) za odlučivanje o tužbama protiv tuženikâ s poslovnim nastanom izvan Nizozemske.
- 12 Mjesna nadležnost, odnosno pitanje koji je sud (istog stupnja) u Nizozemskoj nadležan za odlučivanje o tužbi, nije apsolutna zapreka vođenju postupka. Ona se u načelu određuje prema mjestu tuženikova poslovnog nastana. Od tuženikâ iz Nizozemske samo Draka ima poslovni nastan u mjesnoj nadležnosti suda u Amsterdamu. Rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu) smatrao se mjesno nadležnim na temelju članka 107. Rv-a. U tom se članku predviđa da je sud koji je nadležan za jednog od zajednički tuženih tuženika nadležan i za ostale tuženike ako su tužbe protiv različitih tuženika povezane na način da je zajednička rasprava opravdana potrebom za djelotvornošću. U preostalom dijelu dotični tuženici s poslovnim nastanom u Nizozemskoj nisu istaknuli prigovor mjesne nenadležnosti Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu). Nije dopušten pravni lijek protiv odluke o mjesnoj nadležnosti (članak 110. stavak 3. Rv-a). Gerechthof (Žalbeni sud, Nizozemska) stoga u skladu s nizozemskim postupovnim pravom treba pretpostaviti da je Rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu) mjesno nadležan za sve tuženike s poslovnim nastanom u Nizozemskoj.
- 13 Za prihvaćanje tužbi u meritumu prvo treba utvrditi odgovornost svih tuženika, koju ističu EWGB i drugi. EWGB i drugi zahtijevaju da se šteta utvrdi u postupku utvrđivanja štete (članak 612. Rv-a). To je u skladu s nizozemskim pravom uobičajen, ali ne i obavezan, zasebni naknadni postupak. Za upućivanje predmeta u postupak utvrđivanja štete kako bi se šteta odredila u tom naknadnom postupku dovoljno je da je vjerojatno da je EWGB-u i drugima nastala šteta.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 14 Pitanja o tumačenju povezana su s posebnom vrstom predmeta koji se odnosi na štetu nastalu zabranjenim sporazumom zbog povrede zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije koju je utvrdila Komisija. Neka od postavljenih pitanja važna su i za druge predmete koji se odnose na štetu nastalu zabranjenim sporazumom i koji su u tijeku u Nizozemskoj, primjerice za predmet u kojem *Gerechtshof* (Žalbeni sud) danas postavlja djelomično ista pitanja i za predmet u kojem je *Hoge Raad* (Vrhovni sud, Nizozemska) uputio prethodna pitanja 26. lipnja 2023. (C-393/23, *Athenian Brewery i Heineken*).

Pitanja 1.a i 1.b

- 15 *Gerechtshof* (Žalbeni sud) u ovom se predmetu suočava s različitim stajalištima o pitanju postoji li odnosno može li postojati uska povezanost u smislu članka 8. točke 1. Uredbe *Bruxelles I.a* između tužbe protiv društva *Draka* i/ili ostalih tuženika s poslovnim nastanom u Nizozemskoj, s jedne strane, i svake pojedine tužbe protiv inozemnih tuženika, s druge strane, te je li relevantno da je za dotičnog tuženika predvidivo da će biti tužen pred *Rechtbankom Amsterdam* (Sud u Amsterdamu), koji je nadležan za glavnog tuženika, društvo *Draka*.
- 16 Prema jednom stajalištu, koje zastupaju *EWGB* i drugi, postojanje uske povezanosti proizlazi iz okolnosti da se tužba protiv društva *Draka* (i, ovisno o slučaju, tužbe protiv ostalih tuženika s poslovnim nastanom u Nizozemskoj), s jedne strane, i tužbe protiv inozemnih tuženika, s druge strane, temelje na solidarnoj odgovornosti za istu štetu, pri čemu je podnesena tužba protiv svih njih u svojstvu subjekata koji pripadaju poduzetnicima za koje je u Odluci utvrđeno da su počinili jedinstvenu i trajnu povredu zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije. To se stajalište temelji na cilju naknade štete, odnosno na tome da se zajamči djelotvorna primjena zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije (vidjeti presudu od 6. listopada 2021., *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 67., u daljnjem tekstu: presuda *Sumal*).
- 17 Prema drugom stajalištu, u takvom slučaju glavni tuženik može biti samo primatelj odluke ili čak samo subjekt koji je stvarno sâm počinio povredu prava tržišnog natjecanja. U skladu s tim stajalištem, odgovornost u uzlaznoj i/ili silaznoj liniji subjekata koji pripadaju poduzetniku i koji nisu sami sudjelovali u povredi ne znači da takav subjekt (koji nije naveden u odluci) može biti glavni tuženik. Velika skupina potencijalnih glavnih tuženika nije u interesu dobrog sudovanja. Time načelo iz članka 4. stavka 1. Uredbe *Bruxelles I.a* gubi smisao i dolazi do nepredvidive primjene odredbi o nadležnosti, kao i do neželjene potrage za povoljnijim pravnim položajem (*forum shopping*), jer u tom slučaju mogu biti nadležni sudovi u (gotovo) svim državama članicama. To se protivi zahtjevu predvidivosti, cilju da odredbe o nadležnosti budu što je moguće više predvidive i načelu da posebne odredbe o nadležnosti, kao što je članak 8. točka 1. Uredbe *Bruxelles I.a*, trebaju biti ograničene na nekoliko točno utvrđenih slučajeva koje treba usko tumačiti. Osobito su tužbe protiv subjekta koji nije naveden u odluci i u

pogledu kojeg se ističe odgovornost u silaznoj liniji i tužbe protiv subjekata u pogledu kojih je, s obzirom na to da su dio poduzetnika, u odluci utvrđena samo odgovornost u uzlaznoj liniji prerasložite da bi se mogao ispuniti uvjet uske povezanosti, barem kad je riječ o tužbama protiv subjekata koji ne pripadaju istom poduzetniku. Prema tom stajalištu, nadležnost se može temeljiti na članku 8. točki 1. Uredbe Bruxelles I.a samo ako je za tuženike predvidivo da se protiv njih mogu podnijeti tužbe sudu nadležnom za glavnog tuženika. To ne vrijedi za vrlo udaljena društva majke i društva kćeri različitih poduzetnika.

- 18 *Gerechthof (Žalbeni sud)* smatra da nije u skladu s ciljem djelotvorne provedbe zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije ako se unaprijed isključe subjekti s kojima može postojati uska povezanost i/ili koji mogu biti glavni tuženici. Može se smatrati da se tužbe koje se zbog jedinstvene i trajne povrede zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije podnose protiv tuženika koji se u skladu s pravom Unije izravno smatraju odgovornim subjektima odnose na isto činjenično i pravno stanje ako je za te tuženike bilo predvidivo da će biti tuženi pred sudom u domicilu glavnog tuženika. S obzirom na predvidivost može biti relevantno da povreda zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije može dovesti do tužbi za naknadu štete brojnih tužitelja protiv brojnih subjekata koji su izravno odgovorni u skladu s pravom Unije. Međutim, konkretne činjenice i okolnosti određenog predmeta mogu imati za posljedicu da je povezanost između tužbe protiv glavnog tuženika i tužbe protiv određenog drugog tuženika toliko slaba da nedostaje potrebna uska povezanost u smislu članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a. U tim slučajevima ne može se smatrati da postoji opasnost od međusobno proturječnih odluka ako se o tužbama protiv različitih tuženika ne raspravlja pred istim sudom. Stoga predvidivost ima funkciju korektivnog mehanizma u okviru utvrđivanja postoji li isto činjenično i pravno stanje. To je tumačenje u skladu s presudom od 21. svibnja 2015., *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335), odgovara cilju članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a (dobro sudovanje), pridonosi učinkovitoj i djelotvornoj provedbi prava tržišnog natjecanja Unije te odgovara nepostojanju hijerarhije među tužbama i nepostojanju dodatnih zahtjeva u pogledu glavnog tuženika prilikom primjene članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a.

Pitanje 2.

- 19 *Gerechthof (Žalbeni sud)* suočen je s dvama različitim stajalištima o značenju eventualnog prihvaćanja tužbi protiv glavnog tuženika prilikom primjene članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a, koja su oba zastupljena u nizozemskoj pravnoj praksi.
- 20 Prema jednom stajalištu, o prihvaćanju tužbi treba odlučiti tek u postupku o meritumu. Međutim, prema tom stajalištu može doći do zlouporabe prava ako se podnese tužba protiv glavnog tuženika iako se unaprijed znalo da ona neće biti prihvaćena.

- 21 Prema drugom stajalištu, već prilikom ocjenjivanja međunarodne nadležnosti treba ispitati jesu li podnesene tužbe dovoljno činjenično i pravno potkrijepljene, osobito ako je riječ o tužbi protiv glavnog tuženika, te se članak 8. točka 1. Uredbe Bruxelles I.a ne može primijeniti ako one nisu dovoljno potkrijepljene. U tom se pogledu upućuje na presude od 28. siječnja 2015., Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, t. 61. i od 16. lipnja 2016., Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, t. 44. U njima je Sud naveo da ispitivanje nadležnosti ne treba ograničiti na tvrdnje tužitelja. Treba ocijeniti i raspoložive informacije o stvarnom pravnom odnosu između stranaka i tvrdnje tuženika. Prema tom stajalištu, članak 8. točka 1. Uredbe Bruxelles I.a može se primijeniti tek ako je već unaprijed, dakle bez rasprave stranaka o meritumu, detaljnijeg ispitivanja činjenica ili izvođenja dokaza, dovoljno vjerojatno da će se prihvatiti tužba protiv glavnog tuženika.
- 22 Postoje opravdane dvojbe u pogledu toga koje je stajalište točno. Nezavisni odvjetnik P. Mengozzi u svojem mišljenju od 24. svibnja 2007. u predmetu Freeport (C-98/06, EU:C:2007:302, t. 70.) smatrao je da ispitivanje opasnosti od međusobno proturječnih odluka obuhvaća i ocjenu izgleda za prihvaćanje tužbe protiv tuženika s poslovnim nastanom u državi članici suda pred kojim je pokrenut postupak. Nezavisni odvjetnik P. Mengozzi navodi da ta ocjena ima konkretnu praktičnu važnost za isključivanje opasnosti od međusobno proturječnih odluka samo ako se tužba pokaže očito nedopuštenom ili očito neosnovanom. Međutim, Sud je u svojoj presudi od 13. srpnja 2006., Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, t. 31., odlučio da se tužitelj koji u jednoj državi članici podnese tužbu protiv prvotuženika s domicilom u toj državi i drugotuženika s poslovnim nastanom u drugoj državi članici može pozvati na članak 6. točku 1. Uredbe br. 44/2001 i ako je tužba protiv prvotuženika nedopuštena u skladu s nacionalnim pravom već u trenutku njezina podnošenja. To ne utječe na činjenicu da može doći do zlouporabe prava ako se podnese tužba protiv glavnog tuženika iako se unaprijed znalo da ona neće biti prihvaćena.

Pitanja 3.a do 3.c

- 23 Ta pitanja relevantna su samo ako je relevantno eventualno prihvaćanje tužbe protiv glavnog tuženika u okviru ispitivanja nadležnosti. Ako u okviru ispitivanja nadležnosti može doći do zlouporabe prava, a time i do utvrđenja nenadležnosti, samo ako se podnese tužba protiv glavnog tuženika iako se unaprijed znalo da ona neće biti prihvaćena, na ta pitanja treba odgovoriti u okviru merituma pod uvjetom da nema zlouporabe prava.

Pitanje 3.a

- 24 Tužbe društva EWGB i drugih temelje se na stajalištu da se pravo na naknadu štete u skladu s pravom Unije u slučaju povreda zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije može, u okolnostima kao što su ove, istaknuti i u slučaju štete nastale izvan EGP-a. To je u skladu s načelom da svaka osoba

može zahtijevati naknadu štete koja joj je nastala ako između štete i povrede zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije postoji uzročna veza, pri čemu oštećena strana ne mora nužno djelovati na zahvaćenom tržištu kao kupac ili ponuditelj (vidjeti presude od 13. srpnja 2006., Manfredi, C-295/04, EU:C:2006:461, t. 60. i 61.; od 5. lipnja 2014., KONE i dr., C-557/12, EU:C:2014:1317, t. 34. i od 12. prosinca 2019., Otis GmbH i dr., C-435/18, EU:C:2019:1069, t. 32.).

- 25 Prema drugom stajalištu, pravo tržišnog natjecanja Unije ne primjenjuje se na štetu nastalu na tržištima izvan EGP-a zbog radnji koje su poduzete na tim tržištima, a osobito ne ako ta šteta nastaje subjektima s poslovnim nastanom izvan EGP-a.
- 26 Postoje opravdane dvojbe u pogledu toga koje je stajalište točno. Točno je da se u navedenoj presudi Otis GmbH i dr. (t. 30.) navodi da svaka šteta koja ima uzročnu vezu s povredom zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije mora biti nadoknativa kako bi se osigurala djelotvorna primjena te zabrane, ali presude koje je Sud dosad donio odnosile su se (u svakom slučaju i) na štete nastale u EGP-u. Na temelju presude od 14. veljače 2012., Toshiba Corporation i dr., C-17/10, EU:C:2012:72, t. 67., može se zaključiti da članak 101. UFEU-a nije primjenjiv na zabranjeni sporazum koji ima učinke samo izvan državnog područja država članica. Postavlja se pitanje znači li to da se u slučaju zabranjenog sporazuma koji ima učinke na državnom području jedne države članice ili više njih, kao i na državnom području treće zemlje, u pogledu potonjih učinaka može utvrditi pravo na naknadu štete na temelju prava Unije.
- 27 U ovom predmetu ne može se zanemariti da se Odluka Komisije odnosi i na ponašanja koja se, doduše, nisu odvijala na području Unije/EGP-a, ali se njihovi protutržišni učinci mogu (ili su se mogli) osjetiti na tržištu Unije/EGP-a (vidjeti presudu od 24. listopada 2017., Intel/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, t. 45.). Naime, uvodna izjava 681. Odluke glasi: „Insofar as the activities of the cartel related to sales in countries that are not members of the Union or the EEA and had no impact on trade in the Union or the EEA, they are outside the scope of this Decision”.

Pitanje 3.b

- 28 Pitanje 3.b odnosi se na takozvanu „pretpostavku Akzo”, odnosno oborivu pretpostavku da društvo majka koje ima (gotovo) 100 % kapitala svojeg društva kćeri koje je povrijedilo pravila Unije o tržišnom natjecanju izvršava odlučujući utjecaj na ponašanje tog društva kćeri (vidjeti presudu od 10. rujna 2009., Akzo Nobel i dr./Komisija, C-97/08 P, EU:C:2009:536, t. 60. i navedena sudska praksa). Ta pretpostavka vrijedi i ako društvo majka može izvršavati sva glasačka prava povezana s dionicama svojeg društva kćeri (vidjeti presudu od 27. siječnja 2021., The Goldman Sachs Group/Komisija, C-595/18 P, EU:C:2021:73, t. 35.) te je primijenjena i u slučaju društva majke koje ima neizravni nadzor nad posredničkim holding društvom (vidjeti presudu Općeg suda od 27. rujna 2012.,

Shell Petroleum i dr./Komisija, T-343/06, EU:T:2012:478, t. 52.) i društva majke koje je neaktivno holding društvo koje ne obavlja gospodarsku djelatnost (vidjeti presude od 20. siječnja 2011., General Química i dr./Komisija, C-90/09 P, EU:C:2011:21, t. 86. do 88. i od 11. srpnja 2013., Komisija/Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, EU:C:2013:514, t. 42. do 44.). „Pretpostavka Akzo” razvijena je u okviru javnopravne provedbe prava tržišnog natjecanja Unije. Postoje opravdane dvojbe u pogledu primjene „pretpostavke Akzo” u građanskopravnim predmetima koji se odnose na štetu nastalu zabranjenim sporazumom.

- 29 Prema jednom stajalištu, pojam poduzetnika u kontekstu prava tržišnog natjecanja treba tumačiti na isti način u okviru javnopravne i građanskopravne provedbe te razmatranja na kojima se temelji primjena „pretpostavke Akzo” u okviru javnopravne provedbe prava tržišnog natjecanja Unije vrijede i za građanskopravnu provedbu.
- 30 Prema drugom stajalištu, „pretpostavka Akzo” samo je postupovna pretpostavka dokaza u korist Komisije i nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u upravnim postupcima. Niti je točno da presuda Sumal i presuda od 14. ožujka 2019., Skanska Industrial Solutions i dr. (C-724/17, EU:C:2019:204), imaju prednost pred nacionalnim pravilima o dokazivanju i pravilima postupovnog prava niti se na temelju tih presuda može zaključiti da se to upravno postupovno pravilo može jednostavno primjenjivati u postupcima koji se odnose na građanskopravnu odgovornost. Pritom je relevantno da se „pretpostavka Akzo” u točki 43. presude Sumal ne smatra aspektom (građanskopravnog) pripisivanja odgovornosti.

Pitanje 3.c

- 31 U pitanju 3.c otvara se pitanje o tome ispunjava li posredničko holding društvo kao što je Draka, koje samo upravlja udjelima i ima te udjele, kriterij iz točke 51. presude Sumal u pogledu postojanja „konkretne veze” između obavljanja gospodarske djelatnosti i predmeta povrede za koju se društvo majka smatra odgovornim. I u tom je slučaju Gerechthof (Žalbeni sud) suočen s različitim stajalištima.
- 32 Prema jednom stajalištu, na to pitanje treba odgovoriti potvrdno jer se čini da se presudom Sumal (t. 52.) ostavlja prostor za neizravno sudjelovanje u povredi zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije. Pritom se upućuje na to da takvo posredničko holding društvo u svojstvu poveznice olakšava i omogućuje gospodarsku djelatnost, a time i povredu zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma.
- 33 Prema drugom stajalištu, na to pitanje treba odgovoriti niječno jer kriteriji iz presude Sumal zahtijevaju stvarno aktivno sudjelovanje u povredi zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u skladu s pravom Unije te se (sâmo) imanje udjela i upravljanje njima ne može smatrati takvim sudjelovanjem. Osim toga, u

tom pogledu postavlja se pitanje o tome je li za građanskopravnu odgovornost relevantno je li društvo kći posredničkog holding društva prodavalo proizvode koji su predmet zabranjenog sporazuma društvu EWGB i drugima ili je dovoljno da su se proizvodi koji su predmet zabranjenog sporazuma prodavali bilo kojoj osobi.

Pitanja 4.a do 4.c

Pitanje 4.a

- 34 EWGB i drugi smatraju da je za primjenjivost članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a dovoljno da između tužbi protiv inozemnih tuženika i jedne od tužbi protiv tuženika iz Nizozemske postoji uska povezanost u smislu te odredbe, čak i ako jedan od tih tuženika ili više njih imaju poslovni nastan u mjesnoj nadležnosti različitoj od mjesne nadležnosti suda kojem je podnesena tužba. Prema drugom stajalištu, glavni tuženik može biti samo jedan tuženik, koji ima poslovni nastan u mjesnoj nadležnosti suda pred kojim je pokrenut postupak. U nizozemskoj pravnoj praksi zastupljena su oba stajališta.
- 35 Gerechtshof (Žalbeni sud) utvrdio je da se čini da tekst članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a upućuje na to da samo jedan tuženik može biti glavni tuženik. Ako između tužbi protiv svih inozemnih sutuženika i tužbe protiv društva Draka treba postojati sporna uska povezanost, to je znatno stroži kriterij nego kad bi bila dovoljna povezanost s tužbom koja je podnesena protiv jednog od ostalih tuženika s poslovnim nastanom u Nizozemskoj (ali ne u mjesnoj nadležnosti Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu)). Kao što je to navedeno u točki 12., Gerechtshof (Žalbeni sud) u ovom predmetu treba pretpostaviti da je nadležan za sve tuženike s poslovnim nastanom u Nizozemskoj.

Pitanje 4.b

- 36 Budući da se čini da društvo Draka ne može biti glavni tuženik, ali da to može biti jedan od ostalih tuženika iz Nizozemske, relevantno je služi li članak 8. točka 1. Uredbe Bruxelles I.a izravno i, po potrebi, čak i isključivo kao temelj ne samo za međunarodnu, nego i za mjesnu nadležnost, uz isključenje nacionalnih pravila o mjesnoj nadležnosti. Na to upućuje tekst članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a. Ta dvostruka funkcija potvrđena je već u pogledu članka 7. točaka 1. i 2. te članka 11. stavka 1. točke (b) Uredbe Bruxelles I.a, koji imaju sličan tekst kao članak 8. točka 1. te uredbe (vidjeti presude od 15. srpnja 2012., Volvo i dr., C-30/20, t. 33.; od 3. svibnja 2007., Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, t. 30. i od 30. lipnja 2022., Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514). To treba nedvojbeno pojasniti pitanjem 4.b jer se pitanje 4.c temelji na toj dvostrukoj funkciji.

Pitanje 4.c

- 37 Pitanje 4.c postavlja se za slučaj da Draka ne može biti glavni tuženik, ali da to može biti jedan od ostalih tuženika iz Nizozemske. Naime, u slučaju niječnog odgovora na pitanje 4.a, odnosno da samo jedan tuženik može biti glavni tuženik, i potvrdnog odgovora na pitanje 4.b, odnosno da se člankom 8. točkom 1. Uredbe Bruxelles I.a izravno određuje mjesno nadležni sud, postavlja se pitanje o tome ostavlja li se člankom 8. točkom 1. Uredbe Bruxelles I.a prostor za upućivanje sudu u domicilu drugog tuženika u istoj državi članici. U tom slučaju (kada ne postoji uska povezanost s tužbom protiv glavnog tuženika, ali postoji uska povezanost s tužbom protiv drugog tuženika s poslovnim nastanom u istoj državi članici) postupak treba ponovno pokrenuti pred sudom u domicilu tog drugog tuženika u istoj državi članici ako ne postoji mogućnost internog upućivanja. To dovodi do novog postupka u kojem pak međunarodnu nadležnost treba ispitati po službenoj dužnosti. Mogućnost internog upućivanja (s jednog nizozemskog suda drugome, pri čemu se postupak nastavlja u onom stadiju u kojem se nalazio) služi procesnoj ekonomiji i korisnosti. *Gerechtshof* (Žalbeni sud) stoga smatra da tumačenje članka 8. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a, kojim se ostavlja prostor za takvo interno upućivanje, treba biti moguće.